

Evaluatie van het Volvo Ocean Race Festival

Een kwantitatief onderzoek naar de economische impact
van het Volvo Ocean Race Festival 2015 in Den Haag

Noud van Herpen
Dewi Asselman
Jacqueline van Spanje

Evaluatie van het Volvo Ocean Race Festival

Een kwantitatief onderzoek naar de
economische impact van het Volvo Ocean
Race Festival 2015 in Den Haag

In opdracht van de Gemeente Den Haag

In samenwerking met Stichting North Sea Regatta

DE HAAGSE
HOGESCHOOL

De Haagse Hogeschool

Faculteit Gezondheid, Voeding en Sport

Noud van Herpen (Docent De Haagse Hogeschool)

Dewi Asselman (Medewerker De Haagse Hogeschool)

Jacqueline van Spanje (Auteur bachelor scriptie over dit onderwerp)

De onderzoeksrichtlijnen die worden aanbevolen door de Werkgroep Evaluatie Sportevenementen (WESP) vormden het uitgangspunt voor de evaluatie van het Volvo Ocean Race Festival (www.evenementenevaluatie.nl). Zoals gebruikelijk bij de WESP heeft er een peer-review plaatsgevonden, welke met succes is afgerond. Voor het uitvoeren van de peer-review gaat onze dank uit naar aan Egbert Oldenboom (Meerwaarde Community Building).

Foto's: Volvo Ocean Race Festival (P. van Bergen en A. Sanchez) en A. van Herpen.

© De Haagse Hogeschool
Den Haag, November 2015

Samenvatting

In 2014 heeft het Rabobank Hockey World Cup plaatsgevonden in het Kyocera Stadion. Vervolgens waren er in 2015 onder andere het WK Beachvolleybal en het Volvo Ocean Race Festival. De Haagse 'hatrick' is hiermee voltooid. De verwachting is dat de 'hatrick' voor de gemeente Den Haag een enorme boost kan zijn voor het positieve imago van de stad en dat het daarnaast zorgt voor een economische spin-off. De Gemeente Den Haag heeft de Faculteit Gezondheid, Voeding en Sport van De Haagse Hogeschool gevraagd om dit te onderzoeken. In dit rapport staat de economische impact van het Volvo Ocean Race Festival centraal.

De economische impact is onderzocht door de richtlijnen te volgen zoals deze zijn opgesteld door de Werkgroep Evaluatie Sportevenementen. Dit betekent dat is bepaald wat de directe uitgaven zijn van bezoekers, VIPs, deelnemers, vrijwilligers en de organisatie. Er zijn daarvoor enquêtes met bezoekers afgenomen en een interview met de organiserende partij, de stichting North Sea Regatta.

Studenten van De Haagse Hogeschool hebben gedurende iedere dag van het evenement, bezoekers face-to-face geïnterviewd. Dit heeft geresulteerd in 647 respondenten onder de bezoekers. Vragenlijsten waren er in twee talen (Nederlands en Engels). Bij het veldwerk zijn de studenten intensief begeleid door docenten en de afstuderende studenten Carlie van Meer en Jacqueline van Spanje. De gestructureerde interviews zijn afgenomen door middel van het invullen van de antwoorden op een I-pad of smartphone. Dit was mogelijk door de applicatie Harvest Your Data.

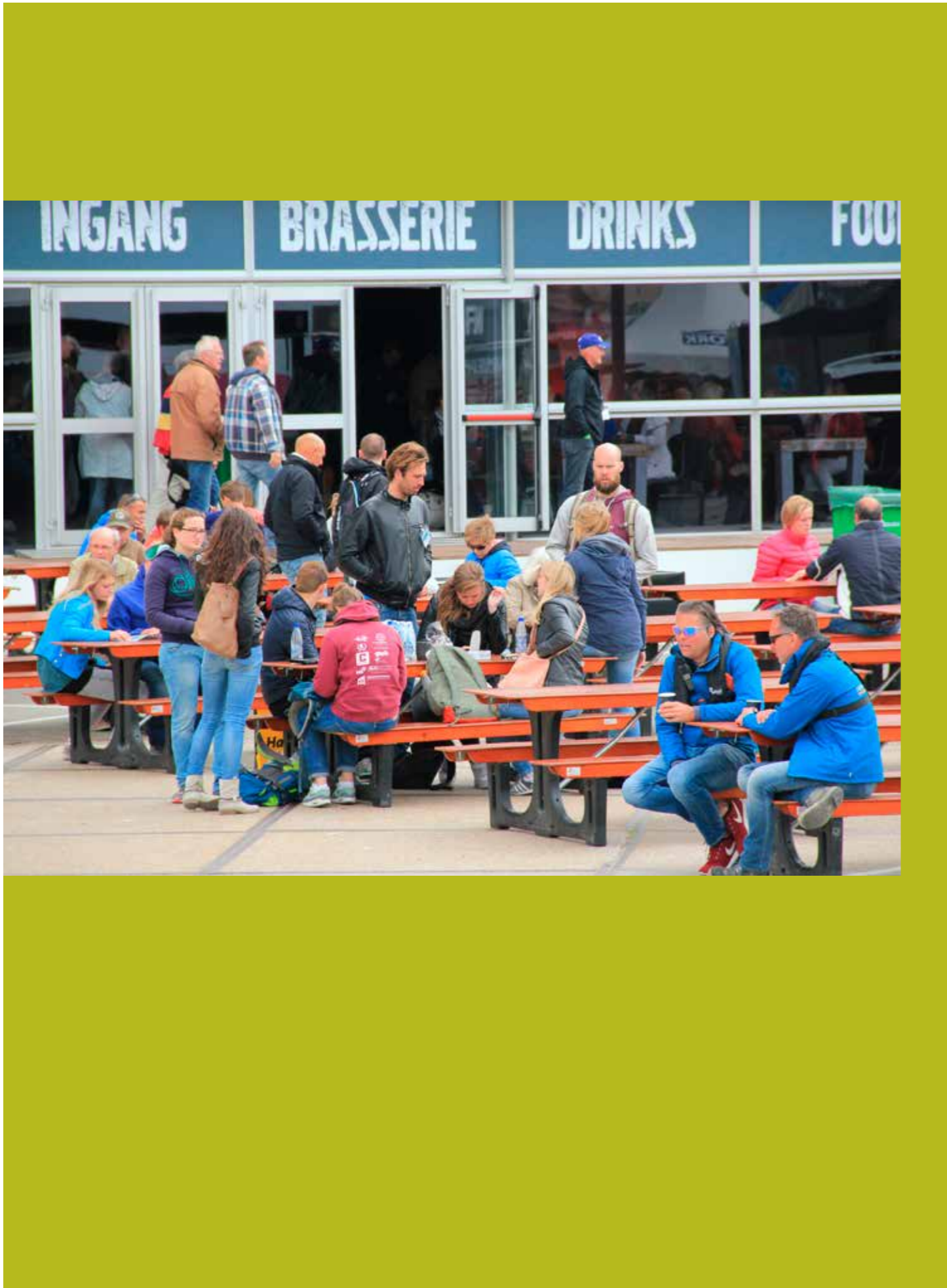
Op basis van gegevens van de organisatie en de enquêtes is bepaald dat er over het gehele weekend 125.000 bezoeken zijn afgelegd. Hiervan waren er volgens de organisatie 10.800 van VIPs. Dus ruim 114 duizend bezoeken door reguliere bezoekers. Dit is ook het aantal wat gebruikt wordt om de economische impact van de reguliere bezoekers te bepalen.

Van de reguliere bezoekers was 55% man en 45% vrouw, de gemiddelde leeftijd van de respondenten was 49 jaar en de grootste groep was tussen 40 en 64 jaar oud en 64% had een HBO of WO diploma. Het gemiddelde cijfer wat de bezoekers aan het Volvo Ocean Race Festival gaven was een 7,8. Slechts enkele personen gaven het Volvo Ocean Race festival een onvoldoende en 80% van de bezoekers gaf een 8 of hoger.

De totale economische impact van het Volvo Ocean Race festival was ruim 2,8 miljoen euro. Dit is voor het overgrote deel (94%) veroorzaakt door de bestedingen van de reguliere bezoekers. Zij geven gedurende de dag bijna 2,2 miljoen euro uit aan voornamelijk eten/drinken en merchandise/souvenirs. Daarnaast spenderen zij nog 474 duizend euro aan overnachtingen. De overige categorieën (VIPs, pers, deelnemers en vrijwilligers) dragen in veel mindere mate bij aan de economische impact van het Volvo Ocean Race Festival (totaal 187 duizend euro). De organisatie van het festival heeft een kleine negatieve impact. De Stichting North Sea Regatta heeft aangegeven dat zij meer geld binnen hebben gekregen vanuit Den Haag dan dat zij daar hebben gespendeerd (-9 duizend euro). Maar in het totaal heeft het Volvo Ocean Race Festival dus positieve economische impact van ruim 2,8 miljoen euro.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Inhoudsopgave	5
1. Inleiding	7
2. Methoden	9
2.1 Inleiding	9
2.2 Dataverzameling	9
2.3 Definities	9
3. Economische impact	13
3.1 Inleiding	13
3.2 Bezoekers	13
3.2.1 Bezoekersaantallen en kenmerken	13
3.2.2 Uitgaven bezoekers	16
3.3 VIPS	18
3.4 Pers	18
3.5 Deelnemers en vrijwilligers	19
3.6 Organisatie	19
3.7 Totale economische impact	20
Literatuurlijst	23
Bijlagen	25
Bijlage 1: Vragenlijst Economische Impact	25
Bijlage 2: Het Haagse gedeelte van de inkomsten en kosten van de organisatie.	29

1. Inleiding

In de afgelopen jaren hebben in Den Haag meerdere topsportevenementen plaatsgevonden die een economische impact opleverden. Zo was er in 2014 de Rabobank Hockey World Cup in het Kyocera Stadion. De economische impact van dit evenement was ruim €12,8 miljoen voor Den Haag (van Herpen et al, 2014). Vervolgens was er in 2015 onder andere het WK Beachvolleybal en het Volvo Ocean Race Festival. De Haagse 'hatrick' is hiermee voltooid, er zijn namelijk drie toonaangevende sportevenementen op wereldniveau georganiseerd in 2014 én 2015 (Bertram et al, 2014). De verwachting is dat de 'hatrick' voor de gemeente Den Haag een enorme boost kan zijn voor het positieve imago van de stad en dat het daarnaast zorgt voor een economische spin-off.

Het organiseren van het Volvo Ocean Race Festival met de pitstop van de Volvo Ocean Race sluit perfect aan op de ambitie om Den Haag te profileren als topsportstad aan zee. De Volvo Ocean Race is de grootste, zwaarste en prestigieuze zeilwedstrijd ter wereld, die om de drie jaar plaatsvindt. In de negen maanden durende race werd in etappes rond de wereld langs 11 steden gevaren (Bertram et al, 2014). In de editie 2014 – 2015 deden zeven teams mee, waaronder één Nederlandse boot (Team Brunel) en één vrouwenboot (Team SCA). Er deden zeven Nederlandse zeil(st)ers mee aan de race (Volvo Ocean Race Festival, z.d.). Voor het eerst in de geschiedenis hebben alle teams in dezelfde boot gevaren, Volvo one-design (Volvo Ocean Race, z.d.).

Den Haag was de enige pitstop tijdens de race. Dat betekende dat de boten in dezelfde volgorde en dezelfde tussentijd vertrokken waarop de boten aankwamen in de haven van Scheveningen. Bij normale stopovers blijven de boten twee weken in de stad zodat de zeilers kunnen uitrusten en om reparaties uit voeren. In Den Haag verbleven de boten anderhalve dag (Volvo Ocean Race, z.d.).

De Volvo Ocean Race heeft wereldwijd een grote impact op economisch, sportief en publicitair gebied. Via internet en social media is het mogelijk de race live te volgen en kan er naar live beelden gekeken worden (Bertram et al, 2014). De Facebookpagina heeft ruim 1,2 miljoen 'likes'. De officiële Twitter- en Instagrampagina's hebben respectievelijk 64 duizend en 43 duizend 'volgers'. Tijdens de vorige editie van de Volvo Ocean Race keken ruim 1.55 miljard mensen naar bijna 9.000 uitzendingen, bezochten 41,6 miljoen bezoekers de website volvoceanrace.com, waarvan 6,27 miljoen unieke bezoekers en bezochten 2,9 miljoen mensen de 'Race Villages' waar de stopovers plaatsvonden (Volvo Ocean Race S.L.U, 2012).

Van 18 juni tot en met 20 juni vond het Volvo Ocean Race Festival plaats in de haven van Scheveningen bij het Zuiderstrandtheater. De aankomst was tussen de twee havenhoofden en de boten legden aan in de haven. Op de Race Village werden verschillende side-events georganiseerd om een Volvo Ocean Race ervaring te creëren voor iedere zeilliefhebber, jong en oud. Op donderdag-, vrijdag- en zaterdagavond waren er concerten van verschillende Nederlandse artiesten op het concertterrein. De Race Village was gratis toegankelijk. Voor de concerten moeten de bezoekers in bezit zijn van een ticket van €25 of €50 (Volvo Ocean Race festival, z.d.). De prognose was dat er 75.000 bezoekers op het driedaags evenement zouden afkomen. De organisatie, was in handen van de Stichting North Sea Regatta.

Voor de Faculteit Gezondheid, Voeding en Sport van De Haagse Hogeschool is het van belang dat haar studenten relevante beroepsopdrachten kunnen uitvoeren in het werkveld. De evaluatie van grote strategische sportevenementen in de regio Den Haag wordt gezien als belangrijke kans op het snijvlak van onderwijs, onderzoek en beroepspraktijk. De Haagse Hogeschool is de gemeente Den Haag dan ook dankbaar voor het verstrekken van deze opdracht.

2. Methoden

2.1 Inleiding

Voor de evaluatie van sportevenementen zijn standaard meetinstrumenten voorhanden, die zijn ontwikkeld door de Werkgroep Evaluatie Sportevenementen (WESP). Toepassing van standaard meetinstrumenten maakt sportevenementen beter vergelijkbaar waardoor een groter leereffect wordt bereikt. Bovendien kan de opdrachtgever de resultaten gebruiken in communicatie uitingen naar (potentiele) sponsors en andere stakeholders van het betreffende evenement en toekomstige evenementen. Het evaluatieonderzoek naar de economische impact van een evenement geeft de (additionele) bestedingen weer in de stad als gevolg van het evenement (WESP, 2010). De economische impact bestaat uit twee onderdelen. Ten eerste de additionele bestedingen van bezoekers en deelnemers aan het evenement. Ten tweede de additionele bestedingen vanuit de organisatie van het evenement (Oldenboom, 2012).

Van het evenement zijn het aantal bezoekers en de kenmerken van deze bezoekers in kaart gebracht. Er wordt een beeld geschetst van wat de bezoekers uitgeven en wat daarmee de economische impact binnen de gemeente Den Haag op korte termijn is. Hierbij worden ook de overnachtingen meegenomen. De kosten die de organisatorische partij, de Stichting North Sea Regatta heeft gemaakt om het evenement te organiseren worden vervolgens ook meegenomen in de economische impact. Naast de economische impact is er ook gekeken naar het bezoekersprofiel en zijn er een aantal vragen gesteld over de tevredenheid van de bezoekers

2.2 Dataverzameling

Voor dit onderzoek zijn verschillende methoden ingezet: gestructureerde interviews met bezoekers en een interview met de organiserende partij. Het onderzoek naar de economische impact van het Volvo Ocean Race Festival volgt daarmee de richtlijnen zoals die beschreven worden in het Handboek Richtlijnen Economische Impact versie 1.1 van de WESP.

Gestructureerde interviews met bezoekers. Ten behoeve van dit onderzoek heeft uitgebreid veldwerk plaatsgevonden. Studenten van De Haagse Hogeschool hebben gedurende iedere dag van het evenement, bezoekers face-to-face geïnterviewd. Dit heeft geresulteerd in 647 respondenten onder de bezoekers. Vragenlijsten waren er in twee talen (Nederlands en Engels). Bij het veldwerk zijn de studenten intensief begeleid door docenten en de afstuderende studenten Carlie van Meer en Jacqueline van Spanje. De gestructureerde interviews zijn afgenomen door middel van het invullen van de antwoorden op een I-pad of smartphone. Dit was mogelijk door de applicatie Harvest Your Data.

Bij het onderzoek was er sprake van een steekproef. Om de steekproef zo representatief mogelijk te maken is er getracht iedere 10e bezoeker te interviewen. Alle dataverzamelaars hebben deze instructie meegekregen. Dit garandeert echter nog niet dat de gevonden data 100% betrouwbaar zijn. De marge rond de uitkomsten is afhankelijk van het aantal respondenten en de mate van uniformiteit van de antwoorden. De richtlijn van de WESP geeft aan dat er bij een populatie groter dan 5000 personen er minimaal 385 respondenten nodig zijn. Dit aantal is dus ruimschoots gehaald.

Om informatie te verzamelen over de uitgaven van deelnemers en vrijwilligers is er door de organisatie een link naar de online versie van de vragenlijst opgestuurd naar de teammanagers en de vrijwilligers. Tevens is er een reminder gestuurd naar deze personen. Daarnaast zijn deze groepen ook meegenomen in het interview met de organisatie waarin de organisatiekosten aan bod kwamen. Deze informatie is vergeleken met de data afkomstig van de respondenten.

Interview met de organisatie van het Volvo Ocean Race Festival. Met de Stichting North Sea Regatta is in een interview gesproken over de inkomsten en uitgaven van deze organiserende partij. Speciale aandacht ging uit naar de spreiding van de inkomsten en uitgaven binnen en buiten Den Haag. Deze inkomsten en uitgaven zijn door de organisatie gebundeld in een excel-file dat ter beschikking is gesteld aan de onderzoekers.

2.3 Definities

Economische impact. Bij elk evenement is een veelheid aan economische effecten denkbaar: bestedingen aan reclame door het bedrijfsleven, overnachtingen door bezoekers, promotie-effecten voor de gemeente, et cetera. De economische impact heeft betrekking op een deel van deze economische effecten. De economische impact verwijst naar de directe bestedingen van de belangrijkste stakeholders (bezoekers, organisatie, pers, deelnemers en begeleiding) op korte termijn die zonder het evenement niet gedaan zouden zijn (zogenaamde additionele bestedingen). Uitgaven van (lokale) overheden zijn volgens de richtlijn niet additioneel omdat aangenomen wordt dat deze middelen op een ander moment ten goede komen aan de betreffende regio (het is een verschuiving van uitgaven in de tijd). Mochten er uitgaven gedaan zijn door de gemeente Den Haag buiten de regio dan wordt dit gezien als een negatief effect ten aanzien van de economische impact. Dit omdat

aangenomen wordt dat dit bedrag anders wel in de gemeente terecht zou komen. Geld wat in Den Haag is uitgegeven door de organisatie heeft positief effect op de directe economische impact. Dit omdat is aangenomen dat dit geld anders niet in Den Haag terecht zou komen. Eventuele (positieve) effecten ten aanzien van regio marketing of city branding, bijvoorbeeld als uitvloeisel van de media-aandacht, zijn niet verdisconteerd. Daarnaast gaan we er in deze rapportage vanuit dat er geen verdringing heeft plaatsgevonden. Dit omdat de bezoekersaantallen niet dusdanig hoog waren dat alle hotels in de stad bezet zijn. Verder vond het festival plaats in Scheveningen dus is de kans dat mensen om die reden niet naar Den Haag zijn gekomen niet hoog.

Additionele bezoekers. Additionele bezoekers van het Volvo Ocean Race Festival zijn bezoekers die specifiek voor het evenement naar de regio zijn gekomen. Additioneel voor Den Haag wil in dit geval zeggen dat men, indien het festival niet had plaatsgevonden, niet aanwezig zou zijn geweest in de gemeente. Conform de richtlijn 'Economische Impact' is als uitgangspunt genomen dat de inwoners van de gemeente Den Haag die het festival bezoeken niet als additioneel worden beschouwd. De uitgaven van inwoners van Den Haag aan het evenement betreffen in wetenschappelijk sportonderzoek veel gevallen een verschuiving van bestedingen in de tijd. De uitgaven van deze groep dragen dus niet bij aan de economische impact.

Volvo Ocean Race Festival. Van 18 juni tot 20 juni vond het Volvo Ocean Race Festival plaats in de haven van Scheveningen bij het Zuiderstrandtheater. Daarnaast vonden er in avonden concerten plaats. In deze rapportage tellen beiden mee voor de economische impact. Dus deze rapportage gaat zowel de activiteiten rondom het Zuiderstrandtheater, wat gratis toegankelijk was, als over de impact van de concerten. In dit rapport is het Volvo Ocean Race Festival een aantal keer gesplitst in de Race Village en het concert. Dit omdat voor de Race Village geen toegangkaartje nodig was maar voor de concerten in de avond wel. Mensen met een kaartje voor het concert konden dus ook gratis naar de Race Village maar andersom was dat niet het geval.

Geografische afbakening. De economische impact van een evenement wordt beïnvloed door het geografisch gebied dat bij het onderzoek centraal staat. De economische impact van het Volvo Ocean Race Festival is voor de provincie Zuid-Holland derhalve anders dan voor de gemeente Den Haag. In dit onderzoek is op verzoek van de opdrachtgever de impact voor de gemeente Den Haag becijferd.

3. Economische impact

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt eerst ingegaan op de bezoekersaantallen en bezoekersprofiel. Ook komt de waardering in de vorm van een rapportcijfer en de tevredenheid van de bezoekers aan bod.

Vervolgens is beschreven wat de directe economische impact is van de reguliere bezoekers. Dit wordt gevolgd door de bestedingen gedaan door de VIPS, media en deelnemers. Dit hoofdstuk wordt afgesloten door een overzicht van de inkomsten en uitgaven van de organisatie en een totaal overzicht van de economische impact van het Volvo Ocean Race Festival.

3.2 Bezoekers

3.2.1 Bezoekersaantallen en kenmerken

Bezoekersaantallen. In tabel 1 is af te lezen dat er in het totaal ruim 150 duizend bezoeken zijn afgelegd aan het Volvo Ocean Race Festival. Er zijn d.m.v. 'klikkers' 120 duizend mensen geteld die het terrein van de 'Race Village' op zijn gegaan door de hoofdingang. Dit is de beste schatting van het aantal bezoeken aan dit gedeelte van festival. Echter dient men rekening te houden met mensen die meerdere keren op een dag in en uit lopen. Dit aantal is lastig te schatten maar in deze rapportage gaan we er van uit dat het aantal mensen wat meerdere keren per dag een bezoek bracht weg valt tegen het aantal bezoeken wat afkomstig van mensen die het terrein betraden via de haven (per boot) of met de pendel kwamen vanaf de overzijde. Om de bezoeken aan het concert te bepalen is uitgegaan van het aantal gescande tickets. Dit waren er ruim 30 duizend.

	Race Village	Concert	Totaal
Donderdag	18.000	11.536	29.536
Vrijdag	49.990	9.106	59.096
Zaterdag	52.010	10.088	62.098
Totale bezoeken	120.000	30.730	150.730

Tabel 1: Bezoeken per dag.

Het is aannemelijk dat een aanzienlijk deel van de mensen die het concert bezochten ook een kijkje hebben genomen op het gratis gedeelte van het terrein en daar dus ook zijn geteld toen zij dat terrein betraden. Op basis van de enquête (mensen konden aangeven waar ze heen gingen; Race Village en/of concerten) is vervolgens bepaald hoeveel mensen er dubbel zijn geteld. Als we een bezoek aan het Race Village en het concert als een bezoek tellen dan zijn er over het gehele weekend 125.031 bezoeken geweest. Met dit gegeven kan het totaal aantal bezoekers bepaald worden. Met de volgende formule wordt het totaal aantal bezoekers berekend: totaal aantal bezoeken / gemiddeld aantal dagen per bezoeker. Het definitieve bezoekersaantal is volgens de formule als volgt: $125.031 / 1,52 = 82.337$ bezoekers. Van de 125 duizend bezoeken waren er volgens de organisatie 10.800 van VIPS. Dus ruim 114.000 bezoeken door reguliere bezoekers (niet VIPS). Dit is ook het aantal bezoeken wat gebruikt wordt om de economische impact van de reguliere bezoekers en de VIPS te bepalen.

Basiskenmerken. Van de reguliere bezoekers was 55% man en 45% vrouw, de gemiddelde leeftijd van de respondenten was 49 jaar. In tabel 2 is de verdeling per leeftijdscategorie te zien waarbij opvalt dat de grootste groep tussen 40 en 64 jaar oud was. Echter dient men er wel rekening mee te houden dat respondenten onder de 16 jaar niet zijn bevraagd omdat zij over het algemeen niet de uitgaven doen. De gemiddelde leeftijd zal in werkelijkheid dus lager zijn dan 49 jaar.

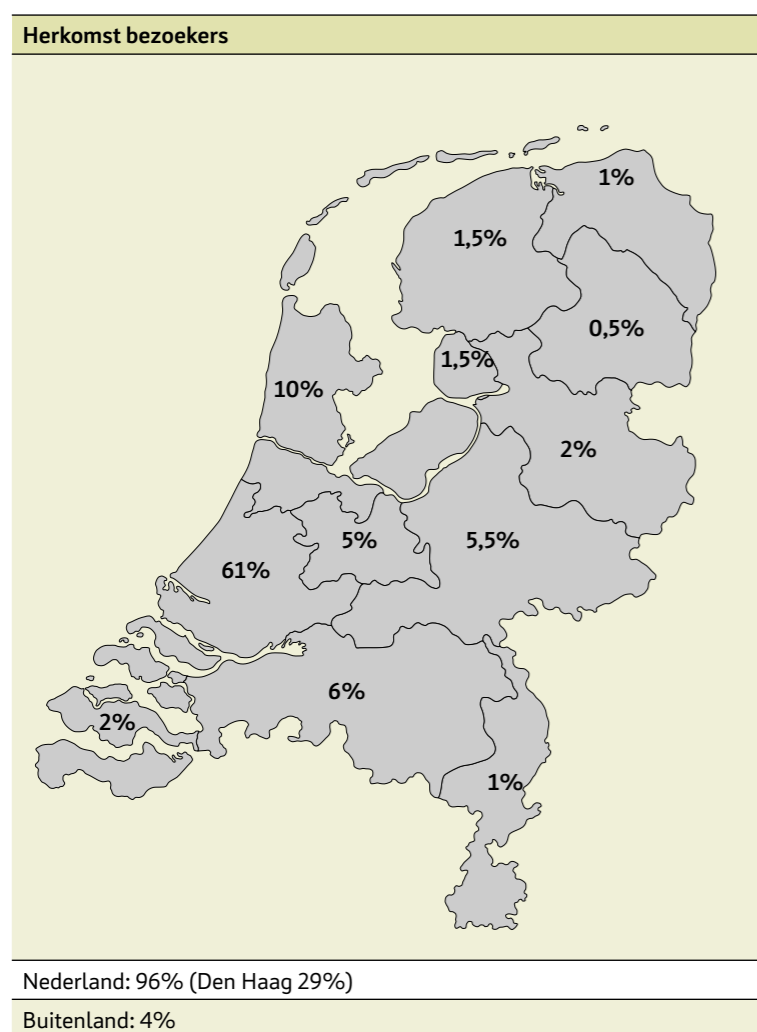
Leeftijdsopbouw	Percentage %
16-39 jaar	29%
40-64 jaar	55%
65 jaar en ouder	17%
Totaal	100%*

*telt niet op tot 100% door afronden

Tabel 2. Verdeling leeftijd per groep

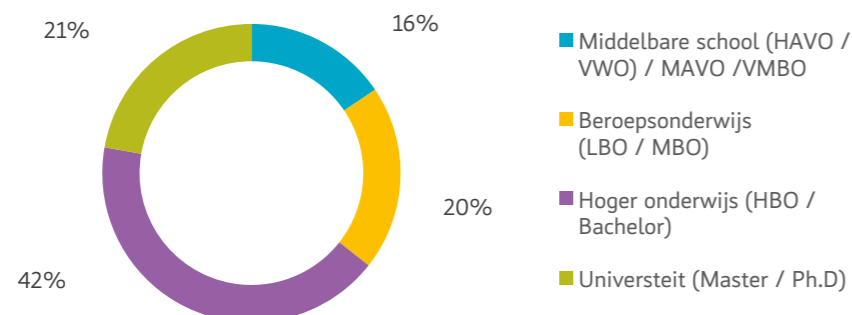

Vervolgens is gekeken waar de bezoekers vandaan kwamen. Op basis van de ingevulde postcode is figuur 1 gebaseerd. Hierin is te zien dat er logischerwijs veel bezoekers afkomstig zijn uit de provincie Zuid-Holland. Verder is te zien er uit iedere provincie in Nederland bezoekers naar het Volvo Ocean Race Festival zijn gekomen. Van de bezoekers was 29% afkomstig uit Den Haag en 4% afkomstig uit het buitenland.

Figuur 1. Verdeling bezoekers over Nederland

In figuur 2 is de hoogst genoten opleiding van de bezoekers weergegeven en daarin is te zien dan bijna tweederde van de bezoekers een HBO of universitaire opleiding heeft genoten.

Figuur 2. Hoogst genoten opleiding.

Gezelschap. Aan de bezoekers is ook gevraagd in welke samenstelling zij aanwezig waren op het Volvo Ocean Race Festival. Een derde van de bezoekers is samen met de partner gekomen (zonder kinderen) daarnaast kwam ook nog 10% van de bezoekers met de partner en de kinderen. Verder valt op dat 20% met vrienden en kennissen is gekomen en ook 15% het terrein alleen heeft bezocht (zie tabel 3).

Gezelschap	Percentage%
Met partner maar zonder kinderen	32%
Met vrienden/kennissen	20%
Alleen	15%
Met partner en kinderen	10%
Met overige familie	8%
Alleen met kinderen	6%
Gemengd gezelschap van familie, vrienden, collega's	5%
Met school/bedrijf/vereniging e.d.	3%
Anders	1%
Totaal	100%

Tabel 3. Gezelschap

Als er gekeken wordt naar de groepsgrootte dan is de gemiddelde groepsgrootte bepaald op 5,3 personen. Echter is dit aantal wel sterk beïnvloed door een aantal respondenten dat aanwezig was met erg grote groepen. Denk hierbij aan bedrijven of scholen die met 200 of meer personen aanwezig waren. Procentueel kwam namelijk iets meer dan 50% van bezoekers met twee personen en is ongeveer 90% van de bezoeken afgelegd door mensen die alleen of met twee, drie of vier personen kwamen.

Overnachting. Aan de mensen die buiten het eigen huis sliepen is gevraagd waar zij de nacht door brachten (zie tabel 4). Daarbij valt op dat bijna 60% in een hotel sliep. Van de personen die in een hotel sliepen overnachtte 60% in een hotel met 0-3 sterren en 40% van deze groep sliep in een 4 of 5 sterren accommodatie. Verder verbleef een kwart van de mensen bij familie of vrienden. Dit heeft invloed op de gemiddelde besteding per nacht. Deze komt uit op ongeveer 35 euro per persoon per nacht. Dit is een stuk lager dan bijvoorbeeld de 60 euro per persoon per nacht wat bezoekers aan de Rabobank Hockey World Cup gemiddeld spendeerden aan een overnachting. Tabel 4 en de gemiddelde prijs per persoon per nacht is gebaseerd op de antwoorden die gegeven zijn door de additionele bezoekers die verbleven in Den Haag. Dit omdat zij van invloed zijn op de economische impact. De niet-additionele bezoekers die wel bleven slapen en de additionele bezoekers die buiten Den Haag sliepen zijn uit deze tabel weggelaten.

Type accommodatie	Percentage %
Hotel 0 - 3 sterren	35%
Bij vrienden/familie/kennissen	24%
Hotel 4 - 5 sterren	22%
Camping	10%
Bed & breakfast	6%
Overig	2%
Bungalowpark	1%
Totaal	100%

Tabel 4. Type accommodatie van de additionele overnachters in Den Haag

Waarderingscijfer. Het gemiddelde cijfer wat de bezoekers aan het Volvo Ocean Race Festival gaven was een 7,8. Dit is iets lager dan bijvoorbeeld het de Rabobank Hockey World Cup (8,5) en het WK Beachvolleybal (8,3) maar uiteraard nog steeds een hoge waardering. Zeker omdat slechts enkele personen het Volvo Ocean Race festival een onvoldoende gaven en ruim 80% van de bezoekers een 8 of hoger.

City Hosts. Op verzoek van de Gemeente Den Haag zijn aan de bezoekers nog enkele extra vragen gesteld. Deze zijn niet van belang voor de economische impact maar geven een beeld over het contact met City Hosts. De City Hosts zijn gezien door ongeveer een kwart van de bezoekers. Van de bezoekers die de City Hosts gezien hebben heeft 22% contact gehad met de City Hosts. Ongeveer de helft van hen is aangesproken door een City Hosts en de andere helft heeft zelf een City Host benaderd. Van de bezoekers die contact hebben gehad met de City Hosts is het overgrote deel naar tevredenheid geholpen.

3.2.2 Uitgaven bezoekers

Additionele bezoeken. Voor het berekenen van de economische impact is het noodzakelijk om te bepalen of het bezoek door iemand is afgelegd die overnachtte (overnachter) of dat het iemand was die slechts voor een dag kwam (dagbezoeker). Dit omdat zij vaak een verschillend bestedingspatroon hebben. Verder zijn de bezoeken opgesplitst in bezoeken door Nederlanders en buitenlanders. Dit is gedaan omdat buitenlanders vaak meer spenderen tijdens een bezoek. Bij de bezoekerskenmerken is al aangegeven dat 4% van het totaal aantal bezoeken gedaan is door buitenlanders.

Vervolgens zijn de bezoeken opgesplitst in bezoeken door additionele bezoekers en niet additionele bezoekers. Dit omdat enkel de additionele bezoekers uitgaven doen die meetellen voor de economische impact. Allereerst is dus gekeken hoeveel van de bezoeken is gedaan door overnachters en hoeveel van de bezoeken gedaan zijn door dagbezoekers. Bijna 16% van de bezoeken bleek afkomstig te zijn van overnachters en 84% van de bezoeken is gedaan door mensen die terug gingen naar de eigen woning.

Van de overnachters bleek ongeveer 75% additioneel te zijn en 25% van de overnachters was toch al in Den Haag en is dus niet speciaal voor dit evenement naar Den Haag gekomen. Zij tellen dan niet mee voor de economische impact. Van de dagbezoekers is de verdeling additioneel versus niet additioneel verdeeld in een 50 / 50 verhouding. Dus de helft van deze bezoeken telt mee voor de economische impact. De bezoeken die niet mee tellen voor de economische impact komen voor een groot deel op conto van de Haagse bezoekers die per definitie niet mee tellen (70% van de niet additionele bezoeken). In tabel 5 zijn alle bezoeken verdeeld over de verschillende groepen.

% van bezoeken*	Overnachters		Dagbezoekers	
	Additioneel	Niet additioneel	Additioneel	Niet additioneel
Nederlanders (waarvan Hagenees)	10,30%	3,06%	40,59%	41,86%
(70%)				
Buitenlanders	1,61%	0,97%	1,29%	0,31%
Totaal	11,91%	4,03%	41,88%	42,17%
Percentage Overnachters vs. Dagbezoekers	15,94%	84,05%		

*Door afronding kan het zo zijn dat totalen niet exact optellen.

Tabel 5. Percentage bezoeken door overnachters en dagbezoekers op basis van (niet)additioneel.

In het totaal zijn er ruim 114 duizend bezoeken geweest door reguliere bezoekers (zie eventueel paragraaf 3.2.1.). Met bovenstaande percentages komt dit neer op het volgende aantal bezoeken per categorie, zie tabel 6. Deze opsplitsing is gegeven om dat deze bezoeken uiteindelijk worden vermenigvuldigd met de gemiddelde uitgaven van de personen in iedere categorie.

Daadwerkelijke aantal bezoeken*	Overnachters		Dagbezoekers	
	Additioneel	Niet additioneel	Additioneel	Niet additioneel
Nederlanders (waarvan Hagenees)	11.771	3.494	46.363	47.820
(33.475)				
Buitenlanders	1.840	1.104	1.471	353
Totaal	13.611	4.598	47.834	48.173
Overnachters vs. Dagbezoekers	18.209	96.008		

*Door afronding kan het zo zijn dat totalen niet exact optellen.

Tabel 6. Aantal bezoeken per categorie.

Dagbestedingen. Aan de bezoekers is gevraagd wat zij uitgaven per dag. Hen is gevraagd wat zij in de gemeente Den Haag uitgeven aan de volgende categorieën; toegang evenement, eten en drinken, parkeren, merchandising / souvenirs, openbaar vervoer, winkelen en overige zaken. Geld wat is uitgegeven aan toegang is vervolgens niet meegenomen omdat dit naar de organisatie is gegaan. Als de tickets worden weggelaten dan is het meeste geld uitgegeven aan eten en drinken (61% van totaal exclusief tickets) gevolgd door merchandising en souvenirs (25%). Aan de overige categorieën geven de bezoekers gemiddeld minder uit want winkelen in de gemeente, parkeren, openbaar vervoer in Den Haag en de overige uitgaven zorgen samen voor slechts 14% van de dagbestedingen. Hierbij is geen onderverdeling gemaakt in de verschillende categorieën omdat het patroon bij de verschillende groepen vergelijkbaar is. Enkel de hoogte van bedrag is verschillend. Dat is ook te zien in tabel 7. Hierin is de te zien dat de bezoekers die ook overnachten meer geld besteden dan de dagbezoekers. Dit komt voor het grootste gedeelte op conto van hogere uitgaven aan eten en drinken. Hierbij is het goed om te realiseren dat de overnachting zelf hier niet bij zit. De uitgaven aan overnachtingen zijn terug te vinden in de volgende paragraaf. Verder is opvallend dat de buitenlandse dagbezoeker veel meer besteedt dan de Nederlandse dagbezoeker maar dat als iemand blijft overnachten deze verschillen verdwijnen. Sterker nog, in dit geval geeft de Nederlander die blijft slapen nog iets meer geld uit dan de bezoeker die niet uit Nederland afkomstig is.

Gemiddelde dagbestedingen (overnachters)	Buitenlanders	€ 57,06
	Nederlanders	€ 65,93
Gemiddelde dagbestedingen (dagbezoekers)	Buitenlanders	€ 48,67
	Nederlanders	€ 27,85

Tabel 7. Dagbestedingen per categorie.

Vervolgens kan per categorie bepaald worden wat de economische impact van deze groep is door de bezoeken van tabel 6 te vermenigvuldigen met de bedragen in tabel 7. In tabel 8 is deze vermenigvuldiging weergegeven en is te zien dat de Nederlandse dagbezoekers voor bijna 60% van het totaal verantwoordelijk is. Dit komt vooral omdat dit verreweg de grootste groep was. Dus ondanks dat de gemiddelde besteding per persoon van deze groep een stuk lager ligt zorgen zij voor de grootste bijdragen aan de economische impact. Verder is te zien dat de buitenlanders verantwoordelijk zijn voor 12% van de totale dagbestedingen terwijl zij minder dan 3% van de totale additionele bezoeken hebben afgelegd. Het is voor de economische impact dus wenselijk om zo veel mogelijke buitenlanders aan te trekken.

		Bedrag	Percentage van totaal %
Totaal dagbestedingen dagbezoekers	Buitenlanders	€ 72.000	3%
	Nederlanders	€ 1.291.000	59%
Totaal dagbezoekers		€ 1.363.000	62%
Totaal dagbestedingen overnachters	Buitenlanders	€ 189.000	9%
	Nederlanders	€ 633.000	29%
Totaal overnachters		€ 822.000	38%
Totaal dagbestedingen	Buitenlanders	€ 261.000	12%
	Nederlanders	€ 1.924.000	88%
Totaal dagbezoekers + overnachters		€ 2.185.000	

Tabel 8. Totaal overzicht economische impact van de reguliere bezoekers.

In het totaal komt de economische impact van de reguliere bezoekers door dagbestedingen op bijna 2,2 miljoen euro.

Bestedingen aan overnachtingen. Gemiddeld betaalde de additionele buitenlandse bezoeker 32,55 euro per persoon per nacht. Voor de additionele Nederlandse overnachter lag dit bedrag iets hoger met een gemiddelde van 38,18 euro per persoon per nacht. Deze bedragen zijn vervolgens vermenigvuldigd met aantal nachten wat geboekt is door de verschillende groepen. Er zijn 3.312 nachten geboekt door niet-Nederlanders en 9.605 nachten door Nederlandse overnachters. In het totaal levert dit een bedrag van 474.000 euro op. Waarvan 77% afkomstig van Nederlandse overnachters.

Per overnachting	Buitenlanders	€ 32,55	
	Nederlanders	€ 38,18	
			Percentage
Totale bestedingen aan overnachtingen	Buitenlanders	€ 108.000	23%
	Nederlanders	€ 367.000	77%
Totaal		€ 474.000	

Tabel 9. Bestedingen aan overnachtingen door Nederlanders en buitenlanders.

Totaal reguliere bezoekers. In het totaal geven de reguliere bezoekers aan het Volvo Ocean Race Festival 2.659.000 euro uit. De dagbestedingen zijn hierbij goed voor bijna 2,2 miljoen en aan overnachtingen is 474.000 euro uitgegeven.

Totale economische impact reguliere bezoekers: 2.659.000 euro

3.3 VIPS

Voor de VIPS zijn vergelijkbare analyses gemaakt als voor de reguliere bezoekers. Echter geeft deze groep geen geld uit aan eten en drinken omdat dit in de arrangementen zat. De bestedingen aan eten en drinken zijn daarom meegenomen bij het onderdeel organisatie. In het totaal zijn er 10.800 VIP bezoeken geweest. Op basis van de enquêtes is bepaald dat 7.708 van deze bezoeken als additioneel mag worden gezien. Gemiddeld gaf een VIP per bezoek 10,09 euro uit. Daarmee komt de economische impact van deze groep uit op bijna 78.000 euro. Er zijn bij te weinig VIPS enquêtes afgenomen om gefundeerde uitspraken te doen over de overnachtingen. Daarom is besloten om dit niet door te berekenen. Aangezien het gaat om een relatief kleine groep en zij vaak voor een dag werden uitgenodigd. De VIPS die zijn geïnterviewd gaven ook aan thuis te overnachten dus zal dit bedrag niet substantieel zijn.

Totale economische impact VIPS: 78.000 euro

3.4 Pers

Ook voor de pers is uitgerekend wat zij uitgaven aan dagbestedingen en overnachtingen. Dit is gedaan op basis van gegevens verkregen van de organisatie. Zij hebben aangegeven dat 228 accreditaties zijn uitgegeven aan de Nederlandse pers. Daarnaast zijn er 115 accreditaties gegeven aan personen van de buitenlandse pers. Vervolgens is er in deze rapportage vanuit gegaan dat zij alle drie de dagen aanwezig waren en dat enkel de buitenlandse pers dan ook drie overnachtingen heeft geboekt. Daarnaast wordt alle pers gezien als additioneel. De personen van de pers zijn nauwelijks ondervraagd dus moet het ook de dagbesteding en het bedrag per overnachting geschat worden. In deze rapportage rekenen we voor de dagbestedingen hetzelfde bedrag als dat een Nederlandse dagbezoeker uitgeeft. Voor de prijs van een overnachting is uitgegaan van het gemiddelde bedrag dat de Nederlandse overnachter per persoon per nacht uitgeeft. In het totaal gaat het om 1029 bezoeken en 345 overnachtingen. Deze leveren een totale economische impact op van 42.000 euro.

Totale economische impact pers: 42.000 euro

3.5 Deelnemers en vrijwilligers

Via de organisatie zijn online enquêtes verstuurd naar de deelnemers (teammanagers) en naar de vrijwilligers. Echter was de respons niet voldoende om enkel af te gaan op de antwoorden die zijn gegeven in deze online vragenlijst. Om de economische impact van deze twee groepen te berekenen zijn dus aanvullende gegevens opgevraagd bij de organisatie. Zij hadden informatie over de aantallen en waar en hoe lang zij daar verbleven. Op basis daarvan is een schatting gemaakt van wat deze groepen hebben uitgegeven gedurende de dag en aan overnachtingen. De deelnemende teams sliepen vrijwel allemaal in het Bel Air Hotel en het aantal geboekte nachten en de prijzen waren bekend bij de organisatie. We zijn er vanuit gegaan dat de deelnemers verder geen uitgaven doen aan eten en drinken etc. Dit omdat dit vaak vooraf is geregeld door de teams en zij niet hoeven te parkeren en dergelijke.

Van een aantal vrijwilligers is bij de organisatie bekend waar zij sliepen. Dit is gecombineerd met de gegevens verkregen via de online vragenlijst. Dit leverde 200 geboekte nachten op met een gemiddelde prijs van 30 euro. Uit de online vragenlijsten blijkt dat de vrijwilligers eten en drinken kregen via de organisatie en dat zij dus enkel kleine uitgaven deden aan souvenirs en zaken zoals openbaar vervoer binnen de stad.

Tabel 10 laat de totaal bedragen zien voor de deelnemers en vrijwilligers. Samen zijn deze groepen goed voor een economische impact van 47.000 euro.

Doelgroep	Dagbestedingen (€)	Overnachtingen (€)	Totaal (€)
Deelnemers	-	€ 30.000	€ 30.000
Vrijwilligers	€ 11.000	€ 6.000	€ 17.000

Tabel 10. Totaal overzicht economische impact van de deelnemers en de vrijwilligers.

Deelnemers en vrijwilligers: 47.000 euro

3.6 Organisatie

In bijlage 2 is het Haagse gedeelte van de begroting te zien. Dit rapport gaat over de economische impact voor de stad Den Haag. Dus zowel de inkomsten als de uitgaven zijn gesplitst in een 'Haags' en 'niet Haags' gedeelte. De Haagse inkomsten komen voornamelijk van de Gemeente Den Haag, Hagenezen die een kaartje kopen en Haagse bedrijven die hospitality arrangementen af hebben genomen. Aan de uitgaven kant zijn de volgende bedrijven genoemd door de organisatie: Zuiderstrandtheater & Super de Boer (overhead), Paul van Waarden, Boenk en van der Linde (Catering), Biesiklette, Boeg Nautic, Haag events, Helder, Rode kruis Haaglanden (productie), Hofstad security (beveiliging) en Outforce media, Lenn en Jumble (aankleding). Daarnaast sliep de crew van de organisatie in het Novotel en Bel Air Hotel in Den Haag. Als laatste is een aanzienlijk deel van de begroting gespendeerd aan de programmering. Hier van is een groot gedeelte aan Haagse artiesten besteed zoals Golden Earring, DI-RECT en Anouk

Per saldo komt er een klein negatief saldo uit van 9.000 euro. Dit omdat er in het totaal 1.487.000 euro afkomstig is uit Den Haag en er vervolgens 1.478.000 euro weer is gespendeerd in Den Haag. Er mag dus vanuit worden gegaan dat de subsidie die ontvangen is van de Gemeente Den Haag (633.000 euro) ook weer terecht gekomen is in Den Haag. De totale begroting van de Stichting North Sea Regatta bedroeg overigens 5,7 miljoen euro.

Economische impact organisatie: - 9.000 euro

3.7 Totale economische impact

De totale economische impact van het Volvo Ocean Race festival was ruim 2,8 miljoen euro. Dit is voor het overgrote deel (94%) veroorzaakt door de bestedingen van de reguliere bezoekers. Zij geven gedurende de dag bijna 2,2 miljoen euro uit aan voornamelijk eten/drinken en merchandise/souvenirs. Daarnaast spenderen zij nog 474 duizend euro aan overnachtingen. De overige categorieën (VIPS, pers, deelnemers en vrijwilligers) dragen in veel mindere mate bij aan de economische impact van het Volvo Ocean Race Festival (totaal 187 duizend euro). De organisatie van het festival heeft een kleine negatieve impact. De Stichting North Sea Regatta heeft aangegeven dat zij meer geld binnen hebben gekregen vanuit Den Haag dan dat zij daar hebben gependeed (-9 duizend euro). Maar in het totaal heeft het Volvo Ocean Race Festival dus een positieve economische impact van ruim 2,8 miljoen euro.

Doelgroep	Dagbestedingen (€)	Overnachtingen (€)	Totaal (€)
Reguliere bezoekers (BL + NL)	€ 2.185.000	€ 474.000	€ 2.659.000
VIPS	€ 78.000		€ 78.000
Pers	€ 29.000	€ 13.000	€ 42.000
Deelnemers		€ 30.000	€ 30.000
Vrijwilligers	€ 11.000	€ 6.000	€ 17.000
Totaal positief			€ 2.829.000*
Organisatie			€ -9.000
ECONOMISCHE IMPACT			€ 2.820.000

*Optellen van totaal bedragen komt door afronding niet overeen.

Tabel 11. De totale economische impact van het Volvo Ocean Race Festival.

Literatuurlijst

Bertram, A.W.H., Aartsen, J.J. (2014). *Volvo Ocean Race*. De gemeenteraad Den Haag. Kenmerk: RIS 269872. Den Haag.

Herpen, N. van., Kloek, G., Jooisse, J., Verheem, M. (2014). *Evaluatie van de Rabobank Hockey World Cup*. Den Haag: De Haagse Hogeschool, Faculteit Gezondheid, Voeding & Sport.

Oldenboom, E. (2012). *Richtlijnenhandboek 'Prognose Economische Impact'*. Verkregen op 11 april 2015 via, <http://www.evenementenevaluatie.nl/wp-content/uploads/2013/01/WESP-richtlijnenhandboek-Prognose-EI-v0.3.pdf>

Volvo Ocean Race Festival (z.d.). *Programma*. Verkregen op 9 april 2015, via <http://www.volvoceanracefestivaldenhaag.com/programma/>

Volvo Ocean Race Festival (z.d.). *Teams*. Verkregen op 9 april 2015, via <http://www.volvoceanracefestivaldenhaag.com/race/#teams>

Volvo Ocean Race S.L.U. (2012). *Race report*. Volvo Ocean Race 2011 – 2012.

Werkgroep Evaluatie Sportevenementen (2010). *Richtlijnen handboek 'Economische impact'*. Verkregen op 11 april 2015, via <http://www.evenementenevaluatie.nl/wp-content/uploads/2012/04/WESP-richtlijnenhandboek-Economische-impact-v1.pdf>

Bijlagen

Bijlage 1: Vragenlijst Economische Impact

1. Bent u

- Bezoeker op eigen initiatief
- Bezoeker op uitnodiging van een sponsor of organisatie
- Deelnemer
- Begeleider of coach van een deelnemer
- Vertegenwoordiger van de pers
- Vrijwilliger
- Anders

2. Wat is uw nationaliteit?

- Nederlands
- Engels
- Duits
- Amerikaans
- Australisch
- Anders, namelijk.....

3. Woont u in Den Haag?

- Ja
- Nee

4. Wat zijn de vier cijfers van uw postcode?

- NL: postcode.....
- Buitenland: namelijk.....

5. In welk gezelschap bent u hier? ENQ: verschillende antwoorden mogelijk

- Alleen
- Met partner / echtgeno(o)t(e) en zonder kinderen
- Met partner / echtgeno(o)t(e) en met kinderen
 - o #..... kind (eren) t/m 12 jaar
 - o #..... kind (eren) ouder dan 12 jaar
- Alleen met kinderen
 - o #..... kind (eren) t/m 12 jaar
 - o #..... kind (eren) ouder dan 12 jaar
- Met overige familie
- Met vrienden / kennissen
- Met school, bedrijf, vereniging etc.
- Anders

6. Uit hoeveel personen bestaat uw gezelschap? (inclusief de respondent zelf)

.....personen

7. Als het Volvo Ocean Race Festival niet had plaatsgevonden in de gemeente Den Haag, was u vandaag dan toch in de gemeente geweest?

- Waarschijnlijk wel → verder met vraag 8
- Waarschijnlijk niet → verder met vraag 9
- Weet niet / neutraal → verder met vraag 10

8. Bent u langer in de gemeente Den Haag gebleven door het Volvo Ocean Race Festival?

- Nee
- Ja, namelijk dagen langer

9. Stel dat het Volvo Ocean Race Festival niet in Den Haag, maar in een andere Nederlandse gemeente had plaatsgevonden, was u dan naar die andere gemeente gegaan voor het Volvo Ocean Race Festival?

- Waarschijnlijk wel
- Waarschijnlijk niet
- Weet niet / hangt ervan af

10. Respondent ≠ inwoner Den Haag: Hoe lang bent u van plan Den Haag te bezoeken?

Respondent = inwoner Den Haag: Hoe lang bent u van plan van huis te zijn?

- uur
- dagen

11. Hoe laat bent u (ongeveer) hier aangekomen?

..... uur (hh:mm)

12. Hoe laat bent u (ongeveer) van plan te vertrekken?

..... uur (hh:mm)

13. Overnacht u, of heeft u afgelopen nacht(en) overnacht, ergens anders dan op uw vaste woonadres?

- Ja
- Nee → verder met vraag 17

14. Waar en hoe vaak overnacht u?

- Overnachtingen in Den Haag
- Overnachtingen in Zuid-Holland
- Overnachtingen elders in Nederland
- Overnachtingen elders buiten Nederland

15. In welk type accommodatie overnacht u en wat is de prijs van 1 overnachting?

- Bij vrienden / familie / kennissen
- Bed & Breakfast → prijs per overnachting = €
- Hotel 0 – 3 sterren → prijs per overnachting = €
- Hotel 4 – 5 sterren → prijs per overnachting = €
- Bungalowpark → prijs per overnachting = €
- Camping → prijs per overnachting = €
- Overig → prijs per overnachting = €

16. Op hoeveel personen heeft deze overnachtingsprijs betrekking?

..... Personen

17. Welke dagen van het Volvo Ocean Race Festival heeft u bezocht of gaat u bezoeken? (vink altijd vandaag aan)

- Donderdag 18 juni
- Vrijdag 19 juni
- Zaterdag 20 juni

18. Welke van deze onderstaande evenementen en gaat u bezoeken (of heeft u bezocht) tijdens het Volvo Ocean Race Festival?

ENQ: meerdere antwoorden mogelijk

- Race Village
- Concert
- Anders, namelijk:

19. Hoe heeft u uw toegangsbewijs verkregen?

- Van te voren gekocht via internet
- Vandaag gekocht aan de kassa
- Uitgenodigd via organisatie of sponsor
- Anders

20. Wat is vandaag voor u van toepassing?

- Ik doe alleen uitgaven voor mijzelf
- Ik betaal ook voor een ander, anderen
- Ik betaal niets, iemand anders betaalt voor mij → verder met vraag 21
- Ik geef vandaag niets uit en evenmin doen anderen dat voor mij → verder met vraag 21

Nu volgen een aantal uitgavencategorieën. Geef hiervoor de totale bedragen, dus voor alle personen (inclusief uzelf), aan. Bedragen zijn in Euro's. Het gaat uitsluitend om de bedragen die VANDAAG zijn uitgegeven in de gemeente Den Haag. Indien er geen uitgaven zijn gedaan, voer dan 0 in!!

21. Hoeveel denkt u vandaag ongeveer uit te geven voor uzelf en / of uw gezelschap aan het volgende?

ENQ: controleer totaalbedrag, meerdere antwoorden mogelijk

Uitgegeven in Den Haag					
1	Toegang evenement	€	6	Parkeren in de stad Den Haag	€
2	Merchandising / souvenirs	€	7	Overige uitgaven	€
3	Eten en drinken	€			
4	Openbaarvervoer in de stad De Haag	€			
5	Winkelen in de stad Den Haag	€			
Totaal (1 – 9)		€		Weet alleen totaal	€

22. Voor hoeveel personen hebben deze uitgaven betrekking?

..... Personen

23. Met welk vervoersmiddel heeft de langste afstand van uw vaste woonadres of verblijfplaats naar deze locatie afgelegd?

- Auto / motor
- Trein
- Bus / tram / metro
- Taxi
- (brom) fiets / scooter
- Boot
- Lopend
- Anders

24. Wat is uw geboortjaar?

Geboortjaar = 19..

Geslacht: Man /Vrouw (vult enquêteur zelf in)

25. Wat is uw hoogst voltooide opleiding?

- Geen onderwijs
- Basisonderwijs
- MAVO, VMBO (VLO, ULO, MULO, Ambachtsschool, Huishoudschool, LEAO, LAS, LTS)
- MBO (MTS, UTS, MEAO, VHBO, KMBO, Leerlingwezen)
- HAVO, VWO, HBS
- HBO, WO (HTS, HEAO, Hogeschool, Universiteit)
- Anders

26. Als u het Volvo Ocean Race Festival als totaal beoordeelt, welk rapportcijfer zou u dat dan geven? Waarbij 1 staat voor zeer slecht en 10 voor uitmuntend.

Cijfer:

ER KOMEN NU NOG 3 EXTRA VRAGEN OVER DE CITY HOSTS:

Op belangrijke plekken in de stad heeft Den Haag tijdens het Volvo Ocean Race Festival City Hosts ingezet. Zij hebben als taak bezoekers gastvrij te ontvangen en hen te helpen als ze vragen hebben over de stad, over de Volvo Ocean Race of het festival of om hen te helpen van A naar B te komen. De City Hosts zijn te herkennen aan hun badge en groen met zwarte kleding.

1. Heeft u tijdens uw bezoek aan het Volvo Ocean Race Festival deze City Hosts gezien?

- Ja
- Nee

2. Heeft u contact gehad met een van de City Hosts?

- Ja, ze hebben mij aangesproken
- Ja, ik heb hen aangesproken
- Nee

3. Bent u naar tevredenheid geholpen door de City Hosts?

- Ja
- Nee
- Soms wel, soms niet
- Niet van toepassing, ik had geen vraag

HARTELIJK DANK VOOR UW MEDEWERKING!!

Bijlage 2: Het Haagse gedeelte van de inkomsten en kosten van de organisatie.

Inkomsten	Haags
Suppliers	€ 10.000
Standhouders	€ 10.000
Kaartverkoop	€ 175.000
Steden en provincies	€ 633.000
Hospitality	€ 650.000
Totaal	€ 1.478.000

Kosten	Haags
Algemeen	€62.000
Communicatie	€ 81.000
Hospitality	€ 620.000
Infrastructuur en logistiek	€ 189.000
Wedstrijdzaken	€ 65.000
Programma	€ 278.000
Hotelaccomodatie	€ 42.000
Stewarding en beveiliging	€ 30.000
Evenementen	€ 8.000
Publiekscatering	€ 112.000
Totaal	€ 1.487.000

Totale begroting 5,7 miljoen.

Inkomsten → Haags

Geld afkomstig uit Den Haag dat ten goede komt van de organisatie. Dit is geld dat wegvloeit uit Den Haag. Hier onder vallende subsidie van de gemeente, Hagenezen die een kaartje kopen en Haagse bedrijven een die VIP arrangement boeken. Dit is dus negatief voor de economische impact.

Kosten → Haags

Geld dat de organisatie spendeert aan Haagse bedrijven en dus geld dat opgeteld mag worden bij de economische impact.

Inkomsten - Kosten = - € 9.000,-. De organisatie heeft dus een negatieve economische impact van 9 duizend euro.

Besproken met Ilse Janssen (Stichting North Sea Regatta) op 23/11/2015

